

Bomen of struiken gepland? Bestel ze best vooraf

De zomer is nog volop aan de gang, maar wij blikken al even vooruit naar het najaar. Het was de voorbije maanden warm en erg droog, en dus zochten zowel mens als dier de koelte op. Misschien denk jij wel aan het planten van een nieuwe houtkant of bomenrij maar twijfel je nog over de voor- en nadelen, aankoop en zeker het onderhoud ervan.

Maaïke De Ridder, projectcoördinator Boerennatuur Vlaanderen

De variatie aan bomen en struiken in dit beeld levert veel meer dan een aantrekkelijk landschap.

Hier en der zie je zogenaamde kleine landschapselementen (KLE's) opduiken: op de oprijlaan van een boerderij, als afscheiding tussen twee percelen, op de helling van een holle weg. Bomen en struiken zorgen voor schaduw, fixatie van de bodem, bestuiving bij bloei, mogelijk ook natuurlijke plaagbestrijding én een geborgen thuis voor een brede waaier aan fauna en flora. Intensivering van landbouwactiviteiten, het veeleisende onderhoud en de opkomst van andere energiebronnen deden het aandeel 'hout' de laatste 50 à 60 jaar aanzienlijk

inkrimpen. Toch zien we vandaag zeker interesse bij onze landbouwers om terug aan te planten, onder meer wegens het tegengaan van drift vanuit naburige percelen, een betere beworteling tegen erosie, het afschermen van weiden tegen betreding door derden en interesse in beheerresten om in te zetten in warmte-energie.

Keuzestress?

Een haag is niet hetzelfde als een houtkant en de definitie van al die KLE's is niet altijd duidelijk. In dit artikel volgen we de definities vanuit de niet-productieve investeringssteun (NPI) vanuit het VLIF. Een haag bestaat uit één lijn met minstens vier planten per meter die ongeveer 1 meter breed wordt en jaarlijks geschoren wordt. Een heg is een lossere vorm van een haag, telt maar één plant per meter, mag verder uitgroeien tot 3 meter en wordt minder geschoren. Een houtkant plant je in driehoeksverband, telt minstens twee rijen en is bij aanplant maximaal 10 meter breed. Wie een bomenrij wilt, voorziet minstens tien bomen en zet deze minimaal op 7 meter. Al deze KLE's mogen vanuit NPI enkel op randen van percelen (zowel kadaster- als rand van gebruikersperceel).

Houd bij je keuze vooral je doel en je locatie voor ogen. Heb je weinig plaats, dan is een haag een goede keuze, maar voorzie je elk jaar een snoeibeurt. Interesseert het hout je, dan zijn houtkanten of knobomen een beter alternatief. Beide nemen meer plaats in en je moet enkele jaren geduld oefenen voor de eerste houtoogst. Het beheer in deze gevallen is wel meer gespreid in tijd.

Van eigen kweek

Je kan een beroep doen op verschillende subsidies om plantgoed aan te kopen maar één voorwaarde is overal gelijk: gebruik van inheems, streekeigen plantgoed. Dat zijn bomen en struiken eigen aan onze contreien maar eventueel elders opgekweekt. Ze zijn van groot belang voor de biodiversiteit: streekeigen plantgoed biedt

Houd bij je keuze vooral je doel en je locatie voor ogen.

onderdak aan een veel groter aantal soorten dan exoten. Bij autochtoon plantgoed zijn zaden zowel lokaal verkregen als opgekweekt. Dit plantgoed is duurder en de beschikbaarheid is voorlopig nog beperkt tot enkele grote kwekers die het 'Plant van Hier'-certificaat kunnen voorleggen. Het aanbod groeit echter gestaag. Houd er rekening mee dat de vraag naar plantgoed groot is en het aanbod kan geleden hebben onder de wateroverlast van vorige zomer en de huidige hitte. In september-oktober kunnen de meeste kwekers een inschatting maken van hun assortiment. Contacteer boomkwekers tijdig voor hun soortenlijst en reserveer je plantgoed kort erna. Wie pas beslist in december, loopt het risico dat bepaalde soorten al uitgeput zijn.

Een boompje opzetten rond aanleg

Voor de aanleg zijn er verschillende subsidies. Heb je geen nood aan 'productieve' bomen als fruitbomen of notelaars en wil je maximale steun genieten? Dan kan je voor NPI-steun kiezen. Het maximaal uitgekeerde bedrag per eenheid is normaal dek-

Afwisseling troef bij deze landbouwer: een gemengde haag gaat na de monumentale lindes over in een heg om achteraan een houtkant te vormen, doorspekt met knotwilgen.

kend en je krijgt zo 100% je investering terugbetaald (exclusief btw). Je dient je aanvraag in via het e-loket van Landbouw en Visserij. Na selectie laat je een technisch verantwoordingsadvies opmaken en kan je aan de slag. Een aantal Regionale Landschappen organiseert los daarvan de actie 'Behaag je tuin' waar je tegen een voordelig tarief samengestelde pakketten en soorten voor hoogstamboomgaarden kan bestellen in september-oktober. Sommige gemeenten subsidiëren ook de aanleg (en het beheer) van KLE's. Check hiervoor hun subsidiereglement. Naast KLE's kan je ook kiezen voor agroforestry waarbij bomen of struiken doelbewust gecombineerd worden met gewassen of het houden van landbouwdieren op eenzelfde perceel. Meer info over dit systeem vind je op www.agroforestryvlaanderen.be.

Beheeropties

Naast enkele gemeentelijke subsidies valt het onderhoud van KLE's onder beheerovereenkomsten met de VLM. De hervormde regeling voorziet de mogelijkheid om die KLE-beheerovereenkomsten over heel Vlaanderen voort te zetten na 2022 en ook de

De hagendorser van Werkers in aanname in actie.

steunbedragen zijn opgetrokken. Heb je zelf geen tijd voor het beheer, dan kan je een beroep doen op de hagendorser van Werkers in aanname of een agrobeheergroep in je buurt. Ook voor knotten en houtkantenbeheer kan je bij beide terecht. Je hebt de keuze om het hout te houden of mee te geven. Heb je geen bestemming voor de grotere stukken hout, dan kan je ook terecht bij de vrijwilligers van Goed Geknot, die in ruil daarvoor je houtkant of bomen in vorm houden.

De boom in met Boeren Natuur

Klinkt complex? Laat je begeleiden door Boeren Natuur Vlaanderen! Wij kunnen je deze blokperiode tot en met 30 september online of ter plaatse helpen met het indienen van je aanvraag en kiezen van welke optie best bij jouw situatie past (haag, heg, houtkant ...). Op basis van overleg krijg je een lijst met soorten en aantallen waarmee je de boomkweker contacteert. Nadien maken we het technisch verantwoordingsadvies op, het verplichte document waarin het nut, de aanleg en onderhoud beschreven staat. Tot slot gebeuren de aanplantingen en laad je de factuur voor plantgoed en werken op via het e-loket voor terugbetaling. Ook richting beheer kunnen we je doorverbinden met Werkers in aanname voor de uitvoering en de bedrijfsplanner van VLM voor een beheerovereenkomst. Contacteer ons via npi@boeren Natuur.be of op 016 28 60 41. ■